

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ekspropriation til udvidelse af bygningsanlæggene på Finseninstitutets ejendom.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 21) findes i tidenden sp. 528, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 265).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Axel Ivan Pedersen: Da mit partis ordfører, hr. Karl Max Rasmussen, ikke kan være til stede på grund af sygdom, skal jeg tillade mig at gøre et par bemærkninger til lovforslaget.

Det pågældende lovforslag havde udvalget sidste forår færdigbehandlet med den hensigt, at det skulle gennemføres ved anden og tredje behandling i en planlagt samling i september måned. Da der imidlertid ikke blev nogen samling i september, måtte lovforslaget fremsættes på ny ved dette folketingsårs begyndelse, hvilket skete, og lovforslaget blev sendt til fornyet udvalgsbehandling. Under denne udvalgsbehandling har der været udfoldet bestræbelser for at få grundejernes tilsagn om, at det påtænkte byggeri og dermed udvidelsen af Finseninstitutet kunne gennemføres, således at lovforslagets vedtagelse ikke skulle være fornøden. Det er imidlertid ikke lykkedes at få alle grundejeres tilsagn, og udvalgets medlemmer med undtagelse af de konservative er enige om, at lovforslaget så må gennemføres, således at den tiltrængte udvidelse af Finseninstitutet ikke hindres af de gældende servitutbestemmelser.

Jeg skal derfor tillade mig at anbefale, at lovforslaget vedtages her ved anden behandling efter forkastelse af de af de konservative stillede ændringsforslag.

Thisted Knudsen: Som det fremgår af betænkningen, kan venstre stemme for lov-

forslaget. Men for at undgå enhver misforståelse — dette ting er jo en gang imellem rigt på misforståelser — vil jeg gerne give udtryk for, at det, vi går ind på fra vor side, er, at disse ekspropriationer gennemføres. Det andet spørgsmål, bygningsanlæggene på Finseninstitutets ejendom, har ikke relation til det, folketinget tager stilling til nu; jeg går ud fra, at forslag herom kommer gennem de almindelige kanaler, og det vil jeg gerne have den højtærede indenrigsminister til at bekræfte.

Poul Schlüter: Ligesom hr. Thisted Knudsen vil jeg benytte lejligheden til at præcisere, at der ikke ved behandlingen af dette lovforslag fra nogen side er taget stilling til, hvorvidt man kan tiltræde det projekt og den bebyggelse, som er på tale. Hele dette spørgsmål må naturligvis i den udstrækning, lovforslaget har berøring med statsmidler, til sin tid underkastes en sædvanlig behandling i finansudvalget. Der er altså ikke tale om, at behandlingen her i tinget inkluderer en tiltrædelse af det projekt, som indenrigsministeriet agter at søge gennemført.

Måske kan man spørge, om det egentlig er den rigtige fremgangsmåde, at indenrigsministeren søger sin ekspropriationshjemmel på et tidspunkt, da han intet som helst kan vide om, hvorvidt den bevilling, der er fornøden for ekspropriationslovens praktiske anvendelighed, vil blive givet. Der er jo ikke her tale om en almen ekspropriationslov, som kan bruges i forskellige situationer, måske rundt i landet — sådan er det ofte med ekspropriationsbestemmelser. Der er alene tale om en ganske konkret sag, hvor ministeren søger ekspropriationshjemmel til noget helt specielt. Denne lov kan kun anvendes omkring Finseninstitutets ejendom og nabolaget, og derfor havde det måske været rigtigst, hvis ministeren først havde søgt sin bevilling og derefter, når han havde vished for, at den var der, havde fået sit ekspropriationslovforslag igennem i det høje ting.

Der er grund til at understrege, at den forskningsvirksomhed og den patientbehandling, som foregår på Finseninstitutet, naturligvis har en høj karat. Der er tale om løsningen af en samfundsmæssig opgave, som formentlig også vil kræve flere

[Poul Schlüter.]

midler i årenes løb. Vi har fra min gruppes side selvsagt sympati for, at man søger at give Finseninstitutet en mulighed for at klare opgaverne. Men vi har nu engang det principielle synspunkt, at man ikke fra tingets side skal give administrationen mere vidtgående ekspropriationshjemler end absolut nødvendigt. Her er tale om et område, hvor folketinget skal være nøjeregnende og ikke for rundhåndet. Det er jo ikke et standpunkt, vi har isoleret og alene; denne linje tør jeg vist hævde er i overensstemmelse med resultatet fra en meget omtalt folkeafstemning, som blev holdt for få år siden.

Sagen berører naturligvis kun ganske få grundejere; det drejer sig ikke om flere end 20. Alligevel har vi i mit parti haft den opfattelse, at kunne man komme igennem med en mindelig aftale mellem ministeren og grundejerne, måtte det være en god udgang på sagen. Der har været udfoldte store bestræbelser fra dette lovforslags første fremsættelse sidste år og indtil denne anden behandling i indeværende folketingsår med henblik på at etablere en mindelig aftale mellem ministeriet og de tyve grundejere. Det lykkedes desværre ikke, og det må vi tage til efterretning, men man skal ikke glemme, at de nitten af grundejerne dog var rede til at indgå på den ordning, ministeren kunne acceptere; kun en enkelt grundejer har ikke villet tiltræde den drøftede ordning.

Jeg ved ikke, om det er ministeren eller det er grundejerne, som har skrevet teksten til den mindelige ordning, som har været til drøftelse, men jeg ved da, at ministeren må have godkendt den tekst, der har foreligget; den må være tiltrådt af ministeren. Der foreligger altså for os den situation, at vi ved, at ministeren havde været tilfreds, hvis aftalen også var blevet underskrevet af den sidste, den tyvende, grundejer, og derfor har vi den opfattelse, at det må være rigtigt i loven at give udtryk for det samme, som var formuleret i forslaget til den mindelige ordning. Vi kan ikke se, at det skulle være nødvendigt nu ved lov at udstyre ministeren med en større magtfuldkommenhed, end han ville have fået, hvis den tyvende grundejer også havde under-

skrevet den mindelige ordning, som ministeren selv havde tiltrådt. Det er vor opfattelse, at det må være rigtigt at give loven samme indhold som det udkast til mindelig ordning, der alene blev væltet, fordi en enkelt af de tyve grundejere ikke kunne tiltræde det, og derfor har vi stillet vort ændringsforslag, som ikke har en tilfældig formulering; det er et nøje og præcist citat af det aftalegrundlag, ministeren kender og havde tiltrådt.

Vi mener ikke, at man i denne sag skal give ministeren mere, end han har brug for. Skulle det i kommende tider vise sig nødvendigt at foretage en ny udvidelse af Finseninstitutet, må ministeren gå den gang, reglerne foreskriver: atter komme til folketinget og bede om den nye, udvidede ekspropriationshjemmel, som det kan tænkes ministeren får brug for. Men hvorfor i alverden skulle vi dog give ham den allerede i dag?

Mit parti anbefaler det stillede ændringsforslag til vedtagelse. Måtte det gå således, at ændringsforslaget forkastes, er det vor agt at undlade at stemme ved afstemningen om lovforslaget som helhed.

Arne Larsen: Som det fremgår af betænkningen, har socialistisk folkeparti tilsluttet sig, at lovforslaget gennemføres i uændret skikkelse, og vi kan derfor ikke anbefale, at man stemmer for de konservatives ændringsforslag, som jeg finder bare vil forhale og forsinke bebyggelsesanlæggene på Finseninstitutets område. Vi anbefaler, at man stemmer imod dette ændringsforslag.

Johan Asmussen: Jeg kan deltage i den almindelige beklagelse af, at det ikke lykkedes at få det forlig med grundejerne igennem, som sagen nu har henstået på i så lange tider. Det er særlig beklageligt, når man ved, at det i virkeligheden er et pengespørgsmål, det har drejet sig om for den enlige grundejer. Det burde ikke have hindret en fornuftig løsning, men det kan man naturligvis ikke laste den højtærede minister for. Det, man derimod efter min mening kan laste ministeren for — og det har jeg også gjort, jeg tror snart adskillige gange i denne sag — er, at man ikke i højere

[Johan Asmussen.]

grad og allerede fra den første dag har præciseret i selve lovforslaget, hvad det egentlig er, man, om jeg så må sige, er ude på.

Jeg vil henvise til det, jeg tidligere har sagt, til min kritik af den ganske svævende formulering i loven. „I det omfang det er nødvendigt“, står der. Der er tale om „udvidelse af bygningsanlæggene“ på Finseninstituttets ejendom. Man må læse sig til enkelthederne i bemærkningerne, og det mener jeg er principielt forkert i en ekspropriationslov. Jeg kan derfor på mit partis vegne erklære mig ganske enig i det standpunkt, som hr. Poul Schlüter har indtaget på de konservatives vegne, og som netop tager sigte på en præcisering af den ekspropriationsbeføjelse, der her er tale om. Jeg mener, at man kunne og burde have foretaget en sådan præcisering, allerede inden der var spørgsmål om en forligsmæssig ordning med grundejerne. Men når man nu oven i købet er nået frem til et sådant grundlag, som man havde kunnet bruge, hvis der var blevet forlig, så forstår jeg ikke rigtig, at ministeren og udvalgsflertallet ikke har kunnet tiltræde det. Særlig — det skal jeg ikke nægte — undrer det mig, at venstres repræsentanter ikke har kunnet gå ind på den tanke, så meget mere som hr. Thisted Knudsen den 1. december 1964, da et tilsvarende lovforslag var til behandling her, selv udtalte — Folketingstidende 1964-65 sp. 1164 — at man ikke skal gå videre med ekspropriationen end strengt nødvendigt. Hvis man virkelig vil følge den tanke op, kan jeg ikke se rettere, end at så måtte den føre til, at man sørgede for at præcisere, hvad dette drejede sig om.

Vi vil fra de uafhængiges side anbefale, at man — hvis jeg må have lov at sige det — uanset partiskel, for der er jo ikke noget partipolitisk i sagen, støtter det sagligt korrekte ændringsforslag, som er stillet fra konservativ side. Hvis det ikke skulle blive vedtaget, vil vi også afholde os fra at stemme af denne grund og ikke af andre, idet vi naturligvis i allerhøjeste grad har sympati og forståelse for, at Finseninstituttet skal kunne arbejde, som det er nødvendigt.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup):
Jeg takker udvalgets flertal for tilslutningen til det foreliggende lovforslag.

Hr. Thisted Knudsen stillede mig det spørgsmål, om hans partis tiltræden af dette forslag måtte indebære, at jeg mente, hans parti var bundet til at stemme for en bevilling til de byggearbejder, hvorom der er tale. Det er naturligvis ikke tilfældet; jeg drømmer ikke om at søge at bondefange nogen, allermindst hr. Thisted Knudsen — det er der intet menneske der kan.

Hr. Poul Schlüter bebrejdede mig rækkefølgen, idet han sagde, at jeg egentlig burde være kommet med bevillingsansøgningen først og derefter have søgt bemyndigelse til at foretage den nødvendige ekspropriation. Det kan man jo godt sige, men tænk, hvis jeg havde gjort det, så ville hr. Poul Schlüter have bebrejdet mig, at min rækkefølge var forkert. Hans kritik er knivskarp. Han ville utvivlsomt have sagt til mig: hvordan kan en minister finde på at komme med et forslag om en bevilling, når han ved, at forudsætningen for denne bevilling er, at han har en ekspropriationshjemmel, og så ville jeg faktisk have følt, at jeg var halvskidt stillet, for så synes jeg nemlig han havde ret.

Jeg var godt klar over, at hr. Poul Schlüter ikke kunne styre sig; han måtte nævne folkeafstemningen for nogle år siden om jordlovene. Det er jo en almindelig erfaring i det høje ting, at navnlig de konservative og de uafhængige har befundet sig i den syvende himmel siden denne folkeafstemning, og det har hos dem skabt en tro på, at nu er den hellige og ukrænkelige private ejendomsret forankret i det danske folkesind. Skal man virkelig skyde spurve med kanoner? Må jeg lige pege på, hvad det her drejer sig om. Det, det drejer sig om her, er en konflikt imellem på den ene side et institut, som nyder almindelig anerkendelse også hos dem, der er mere forbeholdne i dag, på den anden side nogle private interesser, som tiden faktisk er løbet fra. Jeg nægter ikke, at disse servitutter kan have interesse for de pågældende grundejere indbyrdes, men i relation til Finseninstituttet savner de enhver mening. Er det da rigtigt at stille sagen så voldsomt

[Indenrigsministeren.]

på spidsen, som man gør det? Jeg synes det ikke.

Nu peger hr. Poul Schlüter med rette på, at det ændringsforslag, han har stillet, ord til andet svarer til den aftale, jeg havde erklæret mig villig til at indgå med grundejerne, og han peger på, at så bør det være den logiske konklusion, at jeg accepterer ændringsforslaget. Må jeg dertil sige: jeg har aldrig med nogen virkelig glæde accepteret en aftale; jeg har hele tiden haft et varmt ønske om at få denne servitut skaffet af vejen i forholdet til Finseninstituttet, så vist som jeg ikke tror på, at de nu planlagte byggearbejder er de sidste. Men dertil kommer det rent principielle: ét er, hvad man vil gøre i en aftale med de interesserede, idet man da har ret til at gå ud fra, at de har god vilje i sig; noget andet er at lovfæste imod i hvert fald én af de pågældendes protest. Hvad tror man ikke der kunne komme ud af en retssag omkring formuleringen af det ændringsforslag, der er stillet? Derfor siger jeg, at denne situation, hvor der skal lovfæstes, er en helt anden end den situation, hvor en aftale træffes med folk, der har god vilje til at respektere aftalen.

Det er den afgørende forskel, og derfor er jeg nødt til at sige til hr. Poul Schlüter, at han ikke har ganske ret, når han hævder, at jeg ville have været tilfreds, hvis den sidste grundejer havde underskrevet. Jeg er mest glad for at få en lov, og derfor må jeg sige til hr. Johan Asmussen, at jeg kan ikke deltage i nogen almindelig beklagelse af, at vi ikke fik en sådan aftale. Jeg tror, at det, der her sker, er det bedste, der kan ske.

Poul Schlüter: Jeg skal ikke forlænge debatten, men jeg fristes til at sige til ministeren, at jeg naturligvis var klar over, at jeg, da jeg refererede til folkeafstemningen om jordlovene, meget let kom til at ramme et af hans særdeles ømme punkter, og det viste sig jo også at være rigtigt. Jeg mener nu nok, at man med rette i passende sammenhæng bør mindes denne folkeafstemning, ikke mindst fordi det jo er åbenbart for enhver, at så kolossalt

mange af ministerens egne vælgere ved den lejlighed svigtede hans standpunkt.

Ministeren nævnte, at det skulle gøre en forskel, om den tekst, som er indeholdt i ændringsforslaget, vedtages som lov eller blot træffes som en aftale privatretligt mellem de to parter. Det må jeg tilstå at jeg har svært ved at erkende rigtigheden af. Den tekst, som er indeholdt i vort ændringsforslag, vil jo være den, domstolene skal tage stilling til, uanset om det er aftalens tekst eller lovens, der forelægges til bedømmelse. Man kan naturligvis forestille sig, at der kunne opstå strid om, hvorvidt det byggeri, der til sin tid bliver gennemført, nu også virkelig er i overensstemmelse med, hvad der står i denne tekst, men det er da nøjagtig det samme problem, domstolene i begge tilfælde skal tage stilling til. Derfor må jeg holde fast ved, at man nøjagtig lige så godt i loven kunne vedtage det, ministeren havde accepteret at ville nøjes med, hvis han havde fået den mindelige aftale.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil meget, meget gerne ved en senere lejlighed vende tilbage til en debat om folkeafstemningsresultatet.

Jeg vil da gerne understrege endnu en gang over for hr. Poul Schlüter, at der er nu forskel på, om parterne træffer en aftale, og hvor det derfor må forudsættes, at der fra begge sider er god vilje, eller der gennemføres en bestemmelse, som grundejerne kan udnytte til temerære indvendinger, navnlig når vi ved, at i hvert fald én af dem er stærkt kontrært indstillet over for ændringen.

Jeg glemte at gøre den bemærkning til hr. Johan Asmussen, at jeg i og for sig synes, man har præciseret ekspropriationsgrundlaget alene derved, at man nævner den deklaration, hvorom det drejer sig. En yderligere specifikation kan jeg ikke anse for nødvendig.

Thisted Knudsen: Jeg må gøre opmærksom på, at venstre ikke kan stemme for det ændringsforslag, de konservative har stillet; selv om jeg gerne ville, kan jeg ikke se, at man forfølger de rigtige mål i denne sag. Vi, der har med sygehusvæsen at gøre, ved, hvad Finseninstituttet betyder, og ved, at

[Thisted Knudsen.]

det skal fungere, og derfor må det have muligheder for de bygningsanlæg, som tiden kræver.

Jeg beklager egentlig, at vi ikke har kunnet blive enige her, hvor de 19 grundejere har accepteret synspunktet og kun den tyvende er blevet tilbage.

Hvor ondt det end gør mig, må jeg altså tilråde tinget at stemme imod de konservatives ændringsforslag.

Johan Asmussen: Jeg tror, den højtærede minister misforstod min efterlysning af specifikation. Jeg tænkte ikke i den forbindelse på ejendommen. Ministeren henviser til, at deklARATIONEN er nævnt i lovteksten, men dette har jo ikke noget at gøre med en specifikation af, hvad det er, der skal bygges derude nu; det er to forskellige ting.

Når jeg endelig, således provokeret, som det hedder, skal sige noget igen om den manglende specifikation, vil jeg gentage, at jeg finder, det er en elementær mangel i en lov, der drejer sig om at ekspropriere noget på en fast ejendom, at der ikke engang står, hvilket matrikelnummer den ejendom har.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Loven skal være tydelig for alle; matrikelnummeret siger ingen noget, navnet på institutionen siger alt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget

forkastedes med 74 stemmer mod 27.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.

(Lovforslaget (nr. 110) findes i tillæg A. sp. 1267, fremsættelsen i tidenden sp. 3388).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: De ændringer, der foreslås i lov om kreditforeninger, er uvæsentlige; ændringerne er hovedsagelig af teknisk karakter.

Forslaget tilsigter bl. a. at ændre det beregningsgrundlag, som anvendes ved reguleringen af husmandskreditforeningernes lånegrænser, samt at nedsætte det halvårige bidrag til reserve- og administrationsfonden; det drejer sig om det bidrag, der skal opkræves af lån i industrielle ejendomme. Det har hidtil været således, at kreditforeningerne har måttet opkræve et højere bidrag end hypotekforeningerne, og det forekommer unøgtelig ejendommeligt. Derfor foreslår ministeren nu, at bidraget bliver ens i de to kategorier af foreninger, og det kan vi naturligvis kun være tilfreds med.

De beskudne ændringer, der her er tale om, er tiltrådt af kreditforeningernes fællesudvalg. Jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til lovforslagets vedtagelse.

Conrad Kofoed: Som nævnt reguleres nu lånegrænsen for landejendomme for de to husmandskreditforeninger, som forslaget omfatter, hvert tredje år i takt med prisudviklingen på grundlag af hartkornsansættelse, og som det er anført i fremsættelsen, er det ikke store ændringer, der er foreslået.

Jeg finder det rimeligt, at beregningsgrundlaget for ændringer af lånegrænsen for landejendomme på 5-10 ha fremtidig finder sted efter areal i stedet for på grundlag af hartkornsansættelsen, idet der er foregået en kraftig udvikling, siden denne ansættelse blev foretaget. Jeg regner ikke med, at der vil ske mærkbare forskydninger af den årsag.

At reguleringerne af lånegrænserne skal foregå hvert år i stedet for hvert tredje år, kan vel ikke få så stor betydning, men da det i bemærkningerne er oplyst, at dette